

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI GIMNAZJUM NR 2 W MIELCU

*(...) Potrzeba „wyobraźni miłosierdzia”,
aby przyjść z pomocą dziecku zaniedbanemu duchowo i materialnie;
aby nie odwracać się od chłopca czy dziewczyny,
którzy zagubili się w świecie różnorodnych uzależnień lub przestępstwa,
aby nieś radę, pocieszenie, duchowe i moralne wsparcie
tym którzy podejmują walkę ze złem (...)*

Święty Jan Paweł II – Kraków 2002

Szkolny Program Profilaktyki jest integralną częścią Programu Wychowawczego Szkoły, powstał w oparciu o wizję i misję szkoły. Podstawę programową stanowią:

1. Ustawa z 7 września 1991 o systemie oświaty (Dz.U. Nr 256, poz.2572 ze zm.).
2. Rozporządzenie MENiS z 30 kwietnia 2013 w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. poz. 532).
3. Rozporządzenie MENiS z 31 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz.U. Nr 26, poz. 226).
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. Nr 1982, poz.230).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2012, poz.124).
6. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. Nr 111, poz.535).
7. Ustawa z dnia 8 kwietnia 2010 o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. 2010 Nr 81, poz.529).
8. Rozporządzenie MEN z 27 sierpnia 2012r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. poz. 977 z późn. zm.).
9. Rozporządzenie MEN z 18 sierpnia 2015r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. poz.1249).

MERYTORYCZNE PODSTAWY PROGRAMU

Profilaktyka to proces, który wspiera zdrowie poprzez umożliwienie ludziom uzyskania pomocy, potrzebnej im do konfrontacji ze złożonymi, stresującymi warunkami życia oraz przez umożliwienie jednostkom osiągnięcia subiektywnie satysfakcjonującego ale społecznie akceptowanego „bogatego i dobrego życia”. (prof. Z. Gaś)

Współczesny model profilaktyki to profilaktyka integralna, polegająca na prowadzeniu działań wychowawczych oraz wspomaganie ucznia w jego rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferze:

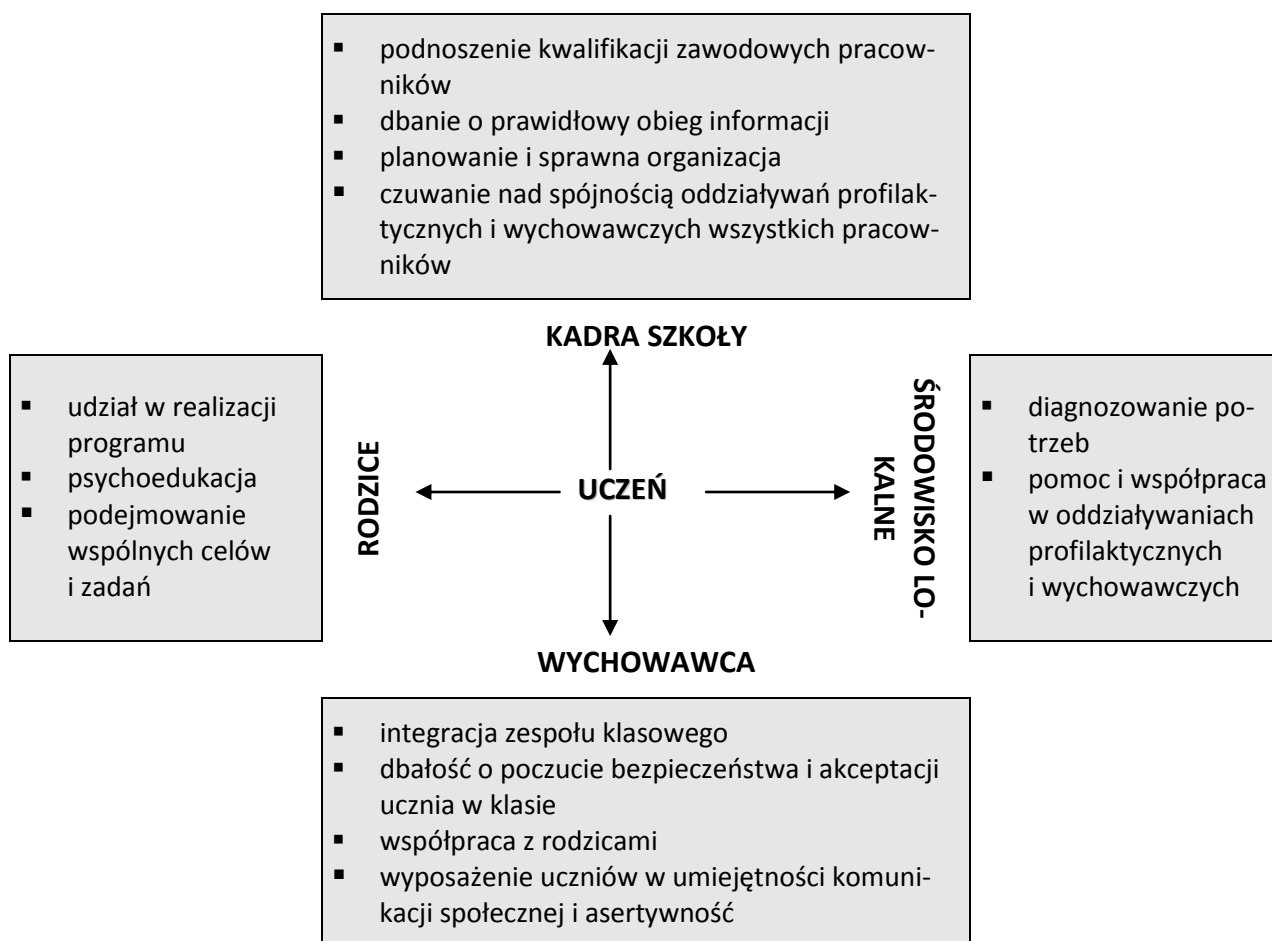
- fizycznej – ukierunkowanej na zdobycie przez ucznia wiedzy i umiejętności pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych;
- psychicznej – ukierunkowanej na zbudowanie równowagi i harmonii psychicznej, ukształtowanie postaw sprzyjających wzmacnianiu zdrowia własnego i innych ludzi, kształtowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi zdrowia, osiągnięcie właściwego stosunku do świata, poczucia siły, chęci do życia i witalności;
- społecznej – ukierunkowanej na kształtowanie postawy otwartości w życiu społecznym, opartej na umiejętności samodzielnej analizy wzorów i norm społecznych oraz ćwiczeniu umiejętności wypełniania ról społecznych;
- aksjologicznej – ukierunkowanej na zdobycie konstruktywnego i stabilnego systemu wartości, w tym docenienie znaczenia zdrowia oraz poczucia sensu istnienia.

IDENTYFIKACJA CZYNNIKÓW CHRONIĄCYCH I CZYNNIKÓW RYZYKA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH

CZYNNIKI CHRONIĄCE	CZYNNIKI RYZYKA
to indywidualne cechy i zachowania uczniów, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, których występowanie wzmacnia ogólny potencjał zdrowotny ucznia i zwiększa jego odporność na działanie czynników ryzyka.	to indywidualne cechy i zachowania uczniów cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, które wiążą się z wysokim prawdopodobieństwem wystąpienia zachowań ryzykownych stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, zdrowia, bezpieczeństwa lub funkcjonowania społecznego.
Środowisko rodzinne:	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zadawalający poziom umiejętności wychowawczych rodziców; ▪ dobra sytuacja materialna rodziny; ▪ członkowie rodzin mają autorytety i wzorce do naśladowania, ▪ zadawalająca sytuacja zdrowotna w rodzinie; ▪ brak uzależnienia i współuzależnienia od środków psychoaktywnych; ▪ dobre relacje i więzi rodzinne; ▪ sytuacje trudne i konfliktowe w rodzinie rozwiązywane są w konstruktywny sposób z zachowaniem godności każdej ze stron. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak umiejętności wychowawczych rodziców; ▪ trudna sytuacja materialna, bezrobocie; ▪ brak autorytetów i wzorców do naśladowania, ▪ choroba w rodzinie; ▪ uzależnienie i współuzależnienie od środków psychoaktywnych; ▪ przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna, zaniedbania; ▪ konflikt między pokoleniami; ▪ emigracja rodziców.
Środowisko szkolne	

<ul style="list-style-type: none"> ▪ regularne uczęszczanie za zajęcia lekcyjne; ▪ przestrzeganie obowiązujących norm społecznych; ▪ zadawalający poziom umiejętności komunikacji interpersonalnej; ▪ dobre relacje społeczne w obszarach uczeń-nauczyciel-rodzic; ▪ dobry poziom radzenia sobie z przykrymi emocjami; ▪ poszanowanie cudzej własności; ▪ dobry poziom umiejętności szkolnych ▪ zadawalający poziom rozwoju społeczno – moralnego uczniów ▪ dobre zdrowie psychofizyczne uczniów. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wagary; ▪ naruszanie norm społecznych; ▪ używanie środków psychoaktywnych; ▪ wulgaryzmy; ▪ wandalizm; ▪ agresja i przemoc; ▪ kryzys autorytetów; ▪ niepowodzenia w nauce; ▪ brak właściwych relacji między uczniami i nauczycielami; ▪ istnienie i działanie destrukcyjnych grup młodzieżowych; ▪ społeczne etykiety; ▪ zaburzenia psychofizyczne.
Środowisko rówieńnicze	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobry poziom poczucia własnej wartości uczniów; ▪ akceptacja i współpraca w grupie rówieśniczej; ▪ przestrzeganie obowiązującego prawa; ▪ kreatywne spędzanie wolnego czasu; ▪ rozwijanie zainteresowań i pasji; ▪ właściwe relacje między rówieśnikami; ▪ pozytywny wpływ środków masowego przekazu; ▪ nie używanie środków psychoaktywnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak akceptacji w grupie, odrzucenie; ▪ agresja i przemoc w grupie; ▪ chęć dominacji w grupie; ▪ konflikty z prawem; ▪ niewłaściwe spędzanie wolnego czasu; ▪ chęć zaistnienia w grupie; ▪ brak właściwych relacji między rówieśnikami; ▪ destruktywny wpływ środków masowego przekazu; ▪ używanie środków psychoaktywnych.
Środowisko lokalne	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ trudny dostęp do środków psychoaktywnych; ▪ szeroka oferta zajęć wspierających rozwój ucznia; ▪ zadawalający poziom kontroli społecznej; ▪ prawidłowe relacje interpersonalne; ▪ istnienie wzorców i autorytetów wartościowego i zdrowego stylu życia; ▪ zadawalająca współpraca między instytucjami wspierającymi rozwój dziecka; ▪ skuteczne uregulowania prawne. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ łatwy dostęp do środków psychoaktywnych; ▪ brak wzorców i autorytetów; ▪ bezrobocie; ▪ brak kontroli społecznej; ▪ zaburzone relacje interpersonalne; ▪ brak wzorców zdrowego stylu życia; ▪ niedostateczna współpraca między instytucjami wspierającymi rozwój dziecka; ▪ brak skutecznych uregulowań prawnych.

STRUKTURA ODZIAŁYWAŃ PROFILAKTYCZNO – WYCHOWAWCZYCH

WERBALIZACJA CELÓW

1. Promowanie wśród uczniów zdrowego stylu życia.
2. Poprawa kontaktów interpersonalnych w szkole i rodzinie.
3. Rozwijanie współpracy szkoły ze środowiskiem lokalnym.
4. Stwarzanie warunków do właściwego zagospodarowania czasu wolnego.
5. Wspieranie rodziców w rozwiązywaniu problemów wychowawczych.
6. Minimalizowanie trudności dydaktyczno – wychowawczych.

ZAKRES i ZADANIA DZIAŁALNOŚCI SZKOŁY

1. **Działalność wychowawcza** obejmuje w szczególności:
  - współpracę z rodzicami lub opiekunami uczniów i wychowanków w celu budowania postawy prozdrowotnej i zdrowego stylu życia;

- kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie należy do jednych z najważniejszych wartości w życiu;
- wzmacnianie wśród uczniów więzi ze szkołą oraz społecznością lokalną;
- kształtowanie przyjaznego klimatu, budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych oraz relacji uczniów – nauczycieli i rodziców;
- doskonalenie umiejętności nauczycieli w zakresie budowania podmiotowych relacji z uczniami oraz ich rodzicami lub opiekunami oraz warsztatowej pracy z grupą uczniów;
- wzmacnianie kompetencji wychowawczych nauczycieli i rodziców lub opiekunów;
- rozwijanie i wspieranie działalności wolontarystycznej;
- wspieranie edukacji rówieśniczej i programów rówieśniczych mających na celu modelowanie postaw prozdrowotnych i prospołecznych.

2. **Działalność edukacyjna** w szkole polega na stałym poszerzaniu i ugruntowywaniu wiedzy i umiejętności u uczniów, ich rodziców lub opiekunów i nauczycieli z zakresu promocji zdrowia i zdrowego stylu życia i obejmuje:

- poszerzenie wiedzy rodziców lub opiekunów, nauczycieli na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków i substancji psychoaktywnych, a także suplementów diet i leków w celach innych niż medyczne oraz postępowania w tego typu przypadkach;
- rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów;
- kształtowanie u uczniów umiejętności życiowych, w szczególności samokontroli, radzenia sobie ze stresem, rozpoznawania i wyrażania własnych emocji;
- kształtowanie krytycznego myślenia i wspomaganie uczniów w konstruktywnym podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, zagrażających prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu;
- prowadzenie doskonalenia kompetencji nauczycieli w zakresie rozpoznawania wczesnych objawów używania środków i substancji psychoaktywnych oraz podejmowania działań interwencyjnych;
- doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie profilaktyki używania środków i substancji psychoaktywnych, norm rozwojowych i zaburzeń zdrowia psychicznego wieku rozwojowego.

3. **Działalność informacyjna** w szkole polega na dostarczaniu rzetelnych i aktualnych informacji, dostosowanych do wieku oraz możliwości psychofizycznych odbiorców, na temat zagrożeń i rozwiązywania problemów związanych z używaniem środków i substancji psychoaktywnych, skierowanych do uczniów oraz ich rodziców lub opiekunów, a także nauczycieli oraz innych pracowników szkoły. Obejmuje w szczególności:

- dostarczenie aktualnych informacji nauczycielom i rodzicom lub opiekunom na temat skutecznych sposobów prowadzenia działań wychowawczych i profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używaniu środków i substancji psychoaktywnych;
- udostępnienie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów, ich rodziców lub opiekunów w przypadku używania środków i substancji psychoaktywnych;
- przekazanie informacji uczniom, ich rodzicom lub opiekunom oraz nauczycielom na temat konsekwencji prawnych związanych z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii;
- informowanie uczniów oraz ich rodziców lub opiekunów o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli oraz o metodach współpracy szkół z policją w sytuacjach zagrożenia narkomanią.

4. **Działalność profilaktyczna** w szkole polega na realizowaniu działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej. Obejmuje:
- w przypadku profilaktyki uniwersalnej – wspieranie wszystkich uczniów w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowanie działań, których celem jest ograniczanie zachowań ryzykownych niezależnie od poziomu ryzyka używania przez nich środków i substancji psychoaktywnych;
  - w przypadku profilaktyki selektywnej – wspieranie uczniów, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na rozwój zachowań ryzykownych;
  - w przypadku profilaktyki wskazującej – wspieranie uczniów, u których rozpoznano wczesne objawy używania środków i substancji psychoaktywnych lub występowania innych zachowań ryzykownych, które nie zostały zdiagnozowane jako zaburzenia lub choroby wymagające leczenia.

Wyżej wymieniona działalność obejmuje:

- realizowanie wśród uczniów oraz ich rodziców lub opiekunów programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego dostosowanych do potrzeb indywidualnych i grupowych;
- przygotowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, jako alternatywnej pozytywnej formy działalności zaspakajającej ważne potrzeby, w szczególności potrzebę podniesienia samooceny, sukcesu, przynależności i satysfakcji życiowej;
- kształtowanie i wzmacnianie norm przeciwnych używaniu środków i substancji psychoaktywnych, a także norm przeciwnych podejmowaniu innych zachowań ryzykownych;
- doskonalenie zawodowe nauczycieli w zakresie realizacji szkolnej interwencji profilaktycznej w przypadku podejmowania przez uczniów zachowań ryzykownych;

ZADANIA SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

1. Zajęcia psychoedukacyjne:
  - godziny wychowawcze;
  - realizacja programów profilaktycznych: *Elementarz II, Tak czy Nie, Odlot, Debata, Spójrz inaczej, Znajdź właściwe rozwiązanie, Przeciw, Stop agresji, Zanim spróbujesz*;
  - prowadzenie indywidualnych przypadków;
  - spektakle i projekty edukacyjno-profilaktyczne.
2. Doskonalenie warsztatu zawodowego nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień, poradnictwa zawodowego, zachowań ryzykownych, komunikacji społecznej, pracy z uczniem z trudnościami dydaktyczno-wychowawczymi.
3. Prowadzenie zajęć sportowych i rekreacyjnych na terenie szkoły.
4. Szkolny system zajęć pozalekcyjnych o charakterze edukacyjnym, artystycznym, społecznym i sportowym (zgodnie z harmonogramem zajęć dodatkowych ustalanych na dany rok szkolny).
5. Organizacja pomocy psychologiczno – pedagogicznej.
6. Psychoedukacja rodziców, podejmowanie wspólnych celów i zadań:
  - pedagogizacja rodziców na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego uczniów, rozpoznawania objawów zachowań ryzykownych występujących wśród młodzieży

oraz obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli i metodach współpracy szkół z policją w sytuacjach ich wystąpienia.

- organizowanie przez nauczycieli spotkań dla rodziców o charakterze konsultacyjnym i edukacyjnym,
- pomoc rodzinom w rozwiązywaniu trudności wychowawczych oraz innych problemów rodzinnych,
- włączanie rodziców do planowania i realizowania pracy wychowawczej szkoły,
- włączenie rodziców w organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- udostępnienie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów, ich rodziców lub opiekunów.

7. Współpraca z instytucjami wspierającymi pracę szkoły.

EWALUACJA PROGRAMU

Metody: obserwacja, wywiady indywidualne i grupowe, ankiety, analiza indywidualnych przypadków

Forma:

- częstkowa: po zakończeniu danych zajęć, programów, projektów.
- coroczna: opracowywana w każdym roku szkolnym.

Cele:

1. Czy w środowisku szkolnym występują czynniki chroniące i czynniki ryzyka.
2. Czy zmniejszył się wskaźnik wiekowy inicjacji alkoholowej i używania środków psychoaktywnych?
3. Jaki jest ilościowy wskaźnik zażywania środków psychoaktywnych wśród młodzieży?
4. Czy zwiększyła się wiedza na temat zdrowego stylu życia naszych uczniów?
5. Czy formy oddziaływań edukacyjno-profilaktycznych szkoły są skuteczne i atrakcyjne dla uczniów?

Szkolny Program Profilaktyki Gimnazjum Nr 2 w Mielcu został pozytywnie zaopiniowany przez:

1. Radę Rodziców gimnazjum w dniu 09 lutego 2016
2. Samorząd Uczniowski gimnazjum w dniu 08 lutego 2016
3. Radę Pedagogiczną szkoły w dniu 10 lutego 2106